

**UNIVERZA NA PRIMORSKEM
PEDAGOŠKA FAKULTETA**

**DIPLOMSKA NALOGA
ANA ŠIMC**

KOPER 2023

UNIVERZA NA PRIMORSKEM

PEDAGOŠKA FAKULTETA

Visokošolski strokovni študijski program

prve stopnje Predšolska vzgoja

Diplomska naloga

UPORABA ROČNE LUTKE V VRTCU

Ana Šimc

Koper 2023

Mentorica:

izr. prof. Jelena Sitar Cvetko

ZAHVALA

Iskrena hvala mentorici izr. prof. Jeleni Sitar Cvetko za ves trud in potrpežljivost ter njeno strokovno usmerjanje skozi celotno nastajanje diplomske naloge.

Hvala vsem vzgojiteljem, ki so si vzeli čas in izpolnili anketni vprašalnik, ter vsem ostalim, ki ste mi pomagali na tej poti.

Posebna zahvala pa gre družini, ki vedno brezpogojno verjame vame in me je tudi na tej poti do zastavljenega cilja spremljala in spodbujala od samega začetka.

IZJAVA O AVTORSTVU ZAKLJUČNEGA DELA

IME IN PRIIMEK AVTORJA: Ana Šimc

VPISNA ŠTEVILKA: 98181136

FAKULTETA: Pedagoška fakulteta Univerze na Primorskem

ŠTUDIJSKI PROGRAM IN STOPNJA: Visokošolski strokovni študijski program prve stopnje Predšolska vzgoja

NASLOV ZAKLJUČNEGA DELA: Uporaba ročne lutke v vrtcu

Podpisana izjavljam, da sem avtorica zaključnega dela z naslovom Uporaba ročne lutke v vrtcu.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo zaključno delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem zaključnem delu, navedena oz. citirana v skladu z navodili fakultete,
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega zaključnega dela in je zapisan v skladu z navodili fakultete,
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo zaključno delo, in sem to tudi jasno zapisala v predloženem zaključnem delu,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13 in 56/15), prekršek pa podleže tudi disciplinskim ukrepom UP PEF v skladu z njenimi pravili,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo zaključno delo in za moj status na UP PEF,
- je zaključno delo lektorirano in urejeno skladno z navodili fakultete.

Kraj in datum: Koper, 23. 10. 2023

Podpis avtorice:
Ana Šimc

IZVLEČEK

Otrok se z lutko sreča že zelo zgodaj, če ne prej, ko vstopi v vrtec. V zgodnjem otroštvu ima vzgojitelj pomembno vlogo pri seznanjanju otrok z različnimi vrstami lutk. Le-ta mora biti zgled otrokom, dobro mora poznati različne lutkovne tehnike in vedeti, kaj lahko z njimi doseže ter kako lutka vpliva na razvoj otrok. Poleg tega pa vsak vzgojitelj v vrtcu išče načine, kako se čim bolj približati otrokom, da mu zaupajo in sledijo. Prav gotovo je lutka eno izmed tistih sredstev, ki vzgojitelju olajša pot do zastavljenih vzgojno-izobraževalnih ciljev, otroku pa njena uporaba prinaša veliko pozitivnih učinkov na celostni razvoj.

Poznamo različne lutkovne tehnike (ročne, prstne, marionete, ploske lutke, lutke na palici, animacije predmetov, mimične lutke, lutke igrače, animacije predmetov ...), ki imajo različne učinke na razvoj in počutje otrok.

V prvem delu diplomske naloge, ki temelji na teoriji, se podrobneje dotaknemo uporabe ročnih lutk pri vsakdanjem delu v vrtcu. Opišemo metode dela z ročno lutko in njihovo vlogo v vrtcu.

Sledi empirični del diplomske naloge, kjer predstavimo izsledke anketnega vprašalnika, s katerim smo ugotovili pogostost in načine uporabe ročne lutke v vrtcih dolenske regije (kako pogosto vzgojitelji uporabljajo ročne lutke pri svojem delu, kakšen pomen pripisujejo ročnim lutkam in kaj za njih sploh pomeni ročna lutka). Rezultate tudi grafično in opisno predstavimo.

Ključne besede: ročna lutka v vrtcu, otrok, lutka in vzgojitelj, komunikacija, ustvarjalnost, motivacija.

ABSTRACT

Using a hand puppet in kindergarten

The child meets the puppets very early, if not earlier, when he enters kindergarten. In early childhood, the kindergarten teacher plays an important role in introducing children to different types of puppets. He or she must be an example to children who knows well the various puppet techniques and who knows what he or she can achieve with them and how the puppet affects their development. In addition, every kindergarten teacher is looking for ways to get as close as possible to the children so that they trust and follow him or her. The puppet is certainly one of those tools that makes it easier for the teacher to reach the set educational goals, and for the child, its use brings many positive effects on the overall development.

We know various puppet techniques (hand puppets, finger puppets, marionettes, flat puppets, stick puppets, object animations, mime puppets, toy puppets...) that have different effects on children's development and well-being.

In the first part of the thesis, which is based on theory, I give more detail on the use of hand puppets in everyday work in the kindergarten. I describe the methods of working with hand puppets and their role in kindergarten.

The following is the empirical part of the thesis, where I present the results of the questionnaire, which I used to determine the frequency and ways of using hand puppets in kindergartens in the Dolenjska region (how often do teachers use hand puppets in their work, what meaning do they attribute to hand puppets, and what does a hand puppet mean to them at all), which I obtained with a survey questionnaire. I also present the results graphically and descriptively.

Keywords: hand puppet in kindergarten, a child, puppet and teacher, communication, creativity, motivation.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	1
2	KAJ JE LUTKA?.....	2
	2.1 Lutke v vrtcu (na splošno)	2
	2.2 Lutka kot sredstvo za igro.....	3
3	ROČNA LUTKA V VRTCU	4
	3.1 Vloga lutke v vrtcu	4
	3.2 Metode dela z lutko	5
	3.3 Načini uporabe lutke.....	5
	3.4 Lutka skozi vsakdan	6
	3.5 Vzgojitelj in lutka.....	6
4	POMEN ZGODNJEGA SREČANJA Z LUTKO	8
	4.1 Vloga lutke pri razvoju otroka	8
	4.2 Razvoj pozitivne samopodobe ob lutki.....	9
	4.3 Oblikovanje socialnih veščin.....	9
	4.4 Spodbujanje ustvarjalnosti in razvoj domišljije	9
5	OPREDELITEV PROBLEMA.....	11
	5.1 Cilji	11
	5.2 Raziskovalna vprašanja.....	11
	5.3 Raziskovalna metoda	12
	5.4 Vzorec.....	12
6	REZULTATI RAZISKAVE Z INTERPRETACIJO: UPORABA ROČNIH LUTK V VRTCIH NA OBMOČJU DOLENJSKE REGIJE.....	13
	6.1 Opis vzorca	13
	6.2 Rezultati in interpretacija	16
7	UGOTOVITVE.....	25
	7.1 Kakšna je vloga vzgojitelja pri seznanjanju otrok z ročnimi lutkami?	25
	7.2 Kako pogosto vzgojitelji v vrtcih dolenske regije vključujejo ročne lutke v vsakodnevno delo v vrtcu?	25
	7.3 Na kakšne načine se otroci v vrtcu lahko seznanijo z ročnimi lutkami?	25
	7.4 Na katere načine vzgojitelji v vrtcih dolenske regije najpogosteje vključujejo ročne lutke v vsakodnevno delo v vrtcu?	26
8	SKLEPNE UGOTOVITVE	27
9	LITERATURA IN VIRI.....	28
10	PRILOGE	29

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Način srečevanja z lutkami v skupini.....	20
Preglednica 2: Samoocena dela na področju lutk	24

KAZALO SLIK

Slika 1: Delovno mesto anketirank.....	13
Slika 2: Delovna doba anketirank.....	14
Slika 3: Starostna skupina otrok.....	15
Slika 4: Lokacija vrtca	15
Slika 5: Izobraževanje s področja lutk	16
Slika 6: Uporaba lutk pri pomočnikih vzgojiteljev	17
Slika 7: Uporaba lutk pri vzgojiteljih.....	18
Slika 8: Uporaba lutk pri otrocih	19
Slika 9: Način srečevanja z lutkami v skupini	20
Slika 10: Namen uporabe ročnih lutk v vrtcu	21
Slika 11: Najpogostejši način uporabe ročnih lutk v skupini.....	22
Slika 12: Ročna lutka kot pripomoček izražanja otrok	22
Slika 13: Dobava ročnih lutk v skupini	23
Slika 14: Samoocena dela na področju lutk.....	24

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Anketni vprašalnik	29
-------------------------------------	----

1 UVOD

Otrok se z lutko sreča že zelo zgodaj, če ne prej, ko vstopi v vrtec. V zgodnjem otroštvu ima vzgojitelj pomembno vlogo pri seznanjanju otrok z različnimi vrstami lutk. Le-ta mora biti zgled otrokom, dobro mora poznati različne lutkovne tehnike in vedeti, kaj lahko z njimi doseže ter kako lutka vpliva na razvoj otrok. Poleg tega pa vsak vzgojitelj v vrtcu išče načine, kako se čimbolj približati otrokom, da mu zaupajo in sledijo. Prav gotovo je lutka eno izmed tistih sredstev, ki vzgojitelju vse to nekoliko olajša.

Lutko kot predmet marsikdo jemlje le kot igračo za krajšanje dolgčasa ali kot sredstvo za igro, vendar je lutka več kot to.

Lutka združuje vse discipline, pomembne za otrokov razvoj, kot so zaznava, razumevanje, gibanje, govor, sodelovanje z okoljem, otrokovo izražanje z lutko pa je njegov način sporočanja osebnega mnenja o okolju, ki ga obdaja, in tako otrok z lutko odkriva parabolične igre in bogastvo metaforičnega mišljenja in izražanja (Majaron, 1998).

V nalogi smo se podrobneje dotaknili uporabe ročnih lutk pri vsakdanjem delu v vrtcu. Predstavili smo izsledke vprašalnika, s katerim smo ugotavljali pogostost in načine uporabe ročne lutke v vrtcih dolenjske regije (kako pogosto vzgojitelji uporabljajo ročne lutke pri svojem delu, kakšen pomen pripisujejo ročnim lutkam in kaj za njih sploh pomeni ročna lutka).

2 KAJ JE LUTKA?

Lutka je predmet, ki je narejen iz najrazličnejših materialov. Sama po sebi je brez življenja, vendar ko jo v roke prime človek, ta predmet oživi, se premika, govori, pleše ...

»Lutko lahko definiramo kor gledališki, snovni odrski simbol, ki predstavlja dramski lik in je voden posredno ali neposredno s pomočjo lutkarja.« (Trefalt, 1993, str. 11).

»Lutka že dolgo ni več le sredstvo za pripravo predstav in motivacijo pri pouku, vedno bolj postaja magična moč v rokah učitelja in spodbuja kognitivni, socialni in čustveni razvoj.« (Korošec, 2002b, str. 31).

Lutka posreduje številna sporočila. Ta so skrivnostno šifrirana in čakajo, da jih otroci, njihovi starši, vzgojitelji in učitelji razvozljajo. Lutke pripovedujejo o strahovih, skrbeh, dobrem in slabem počutju, srečnih in žalostnih trenutkih otrok in njihovih družin. Odraslim pomagajo razumeti, zakaj je kdo od otrok kdaj nemiren, jezikov, jokav ali bojazljiv, zakaj je kdo pretirano glasen ali z negativnim vedenjem priteguje pozornost.

Lutka je nad človekom in Bogom. Lutka je idealni model za absolutno abstraktnost. Je ustvarjena. Njen stvarnik je človek, ki je umrljiv. Kar pa nista niti Bog niti lutka (Heinrich von Kleist, 1810).

Lutka je ideal in cilj lutkovnosti. Toda samo taka, ki negira človečnost kot nekaj anarhističnega, spačenega in manj popolnega (Rio Preisner, v Trefalt, 1993).

Lutka je igrača iz otroštva. Lutka je lik iz predstave lutkovnega gledališča. Lutka so naša čustva v gibanju in besedah. Vemo tudi, da je lutka predmet, ki smo mu dali življenje. Lutkar in lutka sta eno (Coffou, 2004).

2.1 Lutke v vrtcu (na splošno)

Lutka je ena izmed stvari, s katerimi se otrok sreča že v zgodnjem otroštvu, če ne prej se z njo seznanja, ko vstopi v vrtec. V vrtcu ima lutka pomembno vlogo in velik vpliv na otrokovo čustvovanje. Otroku v prvih dneh obiskovanja vrtca pomaga premagati strah, ki je prisoten ob ločitvi od staršev, in ga prijazno sprejme v novo okolje. S svojo magično močjo za otroka postane glavna avtoriteta, s pomočjo katere lahko otrok v vrtcu ureja nesporazume, ji zaupa in z njeno pomočjo začne simbolično komunicirati z okoljem. V otroku vzbudi tudi kreativnost in ga spodbudi k lastni ustvarjalnosti, ki pomembno vpliva na otrokovo samopodobo (Majaron, 2002).

Prvotni namen uporabe lutke v vrtcu je spodbujanje dobrega vzdušja v skupini, spodbujanje pozitivne komunikacije in posameznikove ustvarjalnosti, domišljije ter s tem zagotavljanje celostnega razvoja otroka na povsem sproščen način. Pri tem ni glavni

namen izdelava popolnoma dodelanih lutk, saj so lutke v otroških očeh mnogo več. Otrok se lutki približa z namenom, da se bo z njo zabaval, preganjal dolgčas, se igral, saj je lutka lahko njegov prijatelj, ki ga spodbuja ali tolaži, ko to potrebuje.

Lutka je lahko v vrtcu vsakodnevno prisotna. Njeno osnovno izhodišče vsakodnevne uporabe je izboljšanje komunikacije med vzgojiteljem in otrokom, med drugimi otroki ter otrokom in vzgojiteljem. Že od prvega dne vstopa v vrtec jim pomaga premagovati strah in stisko ob ločitvi od staršev ter jih pri tem tolaži, prisotna je ob različnih priložnostih pri vsakodnevni rutini v vrtcu, usvajanju novega znanja z vseh področij kurikulumuma in otroke motivira. Pri tem so prizori z njo vedno improvizirani, ko spodbujajo otroke (Korošec, 2013a).

2.2 Lutka kot sredstvo za igro

Lutka je tako rekoč vsemogočna. Zna peti, plesati, prisluhniti. Otrokom nudi varno zavetje za komunikacijo z drugimi, ter jih ob enem popelje v svet domišljije in igre.

Tako kot odrasli lutkar s pomočjo svoje energije oživi lutko, to v simbolni igri z lutko naredi otrok, povsem spontano.

3 ROČNA LUTKA V VRTCU

Ročne lutke so namenjene igranju, učenju, raziskovanju, razvedrilu, pripovedovanju zgodb, razvijanju domišljije, ugotavljanju dejstev, iskanju talentov, pripovedovanju resnice, iskanju rešitev in še veliko več. So največkrat mehke in očarljive podobe, ki oživijo s pomočjo človeka.

Med najbolj prepoznavnimi je klasična oblika, kjer se kazalec uporablja za glavo, palec in sredinec, ali kar vsi trije preostali prsti, pa za roke. Taka lutka je energična, saj zmore hitre gibe. Vodena je od spodaj navzgor in vezana na namišljeno podlago. Njihova velikost se prilagaja glede na dlan.

Ročne lutke se uporabljajo za uprizarjanje grotesknih in satiričnih zgodb, preostalih lirskih iger, ljudskih pesmi in didaktičnih tem. Večinoma se uporabljajo v predstavah za najmlajše, nekoč pa so bile pomembne tudi za metaforično in prikrito družbeno kritiko (Trefalt, 2002; Varl, 1997c).

3.1 Vloga lutke v vrtcu

»Lutke otrokom nudijo široke možnosti za doseg naslednjih vzgojno-izobraževalnih ciljev:

- spodbujanje kreativnega izražanja,*
- stimuliranje in povečanje domišljije,*
- razvijanje spontanega besednega izražanja,*
- izboljšanje govora in izgovorjave,*
- razvijanje spretnosti pisanja in gladkega branja,*
- pridobivanje občutka za vrednotenje literature,*
- medsebojno usklajevanje in razvijanje občutka za čas in prostor,*
- spodbujanje otrokovega občutka lastne vrednosti,*
- razvijanje samozaupanja in doseganja osebnega zadovoljstva,*
- sproščanje strahov, agresije in frustracij na spremenljiv način,*
- razvijanje socialno-interakcijskih spretnosti,*
- pridobivanje sposobnosti za reševanje problemov,*
- izboljšanje fine motorike,*
- opazovanje sveta z vsemi čutili; zapomniti si opazovano, nato pa ga obdelati in oživeti z lutkami,*
- vrednotenje dela.«* (Korošec, 2006, str. 110).

3.2 Metode dela z lutko

Hunt in Renfro (1982) v svoji knjigi *Puppetry in Early Childhood Education* poudarjata pomen ustvarjalnega procesa in podrobneje opisujeta šest vrst dejavnosti z lutko (spontana igra z lutko, priprava prizorov z lutko, pripovedovanje z lutko, pogovarjanje skozi lutko, učenje in poučevanje z lutko, izdelava lutke), ki omogočajo veliko različnih načinov uporabe le-teh in njihovo povezovanje z vsakodnevnimi dejavnostmi v vzgojno-izobraževalnih ustanovah v predšolskem obdobju. Metode dela z lutko je velikokrat težko ločiti, saj se med seboj prepletajo in dopolnjujejo (Hunt in Renfro, 1982).

3.3 Načini uporabe lutke

»Lutka že dolgo ne služi več le za pripravo predstav ali kot motivacijsko sredstvo pri pouku, ampak se vedno bolj uveljavlja kot sredstvo za doseganje vzgojno-izobraževalnih ciljev.« (Korošec, 2002b, str. 52).

»/.../ vedno bolj postaja magična moč v rokah učitelja in otrok in spodbuja kognitivni, socialni in čustveni razvoj.« (Korošec, 2002b, str. 31).

Korošec (2010) piše o več načinih uporabe lutk pri vzgojno-izobraževalnem delu:

- lutka kot ljubljeneц skupine: lutka je prisotna pri različnih vsakodnevnih dejavnostih in dogodkih v skupini (prijod v vrtec in odhod iz vrtca, nega, hranjenje, reševanje konfliktov, različna dnevna opravila, uspavanje in spanje);
- lutka kot pomoč pri razumevanju in raziskovanju določene vsebine kurikuluma z zgodbami in lutkami: različne preproste lutkovne tehnike so nam v pomoč pri doseganju ciljev iz kurikuluma, pripomorejo k boljši motivaciji za delo, dobrem pomnjenju in pri razumevanju nove učne snovi;
- lutka kot simbol projektnega dela: lutka se tam pojavi z določenim problemom, otroci pa ji poskušajo rešiti problem in s tem spoznavajo okolico;
- lutka kot motivacijsko sredstvo: pomoč vzgojitelju pri uvodni motivaciji, kjer lahko z lutko nagovori otroke, improvizira prizor z dvema ali več lutkami, odigra dialog z lutkami;
- izražanje čustev, doživljanje sveta ob lutki – simbolna vrednost igre z lutko: lutka je motivacijsko sredstvo za senzibiliziranje otrokovega čustvenega in socialnega potenciala, kar mu omogoči, da se vživi v lutko in njeno doživljanje;
- od spontane igre do gledališča: lutkovne predstave imajo izjemno pedagoško moč. Otroci se učijo skozi dva modela socialnega učenja. Ko so v vlogi občinstva, gre za obzervacijsko učenje, aktivno sodelovanje v predstavi pa vpliva na otrokovo kreativnost, čustveni in socialni ter intelektualni razvoj.

»Ko se lutke uporablja kot didaktično sredstvo (za motivacijo, jezik, matematiko, družbo ...), obstaja tveganje, da lutki vzamemo njen umetniški značaj in jo spremenimo v površno manipuliran predmet brez prave domišljije, ki preprosto ponavlja informacije ali pa podaja neka pravila v dialogu z otroki (Ivon, 2010), zato je pomembno, da vzgojitelj da otrokom možnosti, da se igrajo in ustvarjajo z lutko, ker bo le v tem primeru lutka pripomogla k razvoju socialnih odnosov v skupini in kreativnosti posameznika in skupine.« (Korošec, 2010, str. 311).

3.4 Lutka skozi vsakdan

»Ustavimo se in prisluhnimo interesom naših otrok! Naj lutka zaživi, naj mu bo prijateljica, naj ga motivira pri vzgoji, učenju, naj mu privzgaja pozitiven odnos do življenja, uči naj ga delovnih navad, spoštovanja, spoznanja, ljubezni, lutka naj bo pomoč staršem in učiteljem.« (Golub, 2003, str. 4)

»Igra z lutko s svojo posebno komunikacijo in oživljanjem »predmeta« prinaša v skupino posebno vznemirjanje, omogoča sprejemljiv način za izražanje čustev, s svojo vizualno pojavnostjo predstavlja jezik nebesedne komunikacije ter spodbuja razvoj domišljije in otrokove kreativnosti.« (Korošec, 2009, str. 121).

Vključevanje lutke v dnevno rutino vrtca ima številne pozitivne vplive zlasti pri komunikaciji otrok z vzgojiteljem in pri izražanju otroških tegob. Lutka udeležencem omogoči dvosmerno komunikacijo, ki je teoretično najpomembnejša vrsta komunikacije.

3.5 Vzgojitelj in lutka

Lutka v predšolskem obdobju je pomembno sredstvo za razvoj otrokove komunikacije tako med otroki samimi kot med otrokom in vzgojiteljem. Ker pa vemo, da je dobra komunikacija bistvenega pomena za lažje bivanje v skupnosti, kot je to na primer vrtec, je pomembno, da vzgojitelj in otrok vzpostavita dobro komunikacijsko vez. Posledično v veliki meri k otrokovi samopodobi prispeva tudi vzgojitelj s svojimi besednimi in nebesednimi sporočili.

»Osnovne socialne veščine, ki so temelj dobrih odnosov med otroki ter med otrokom in vzgojiteljem v otroškem vrtcu, so veščine poslušanja, lepega govora, iskanja pomoči in naklonjenosti drugih. Te veščine v kontekstu vzgojne skupine med drugim vključujejo zastavljanje vprašanj, čakanje na vrsto in vključevanje v igro, spremljanje navodil vzgojiteljice, neprekinjanje sogovornika, iskanje prijatelja za igro, pomoč drugim. Drugače rečeno: ustrezen socialni razvoj zahteva poznavanje in razumevanje norm, pravil in vrednot skupnosti, v kateri otrok živi, pa tudi

obvladovanje sposobnosti, nujno potrebnih za uspešno interakcijo z vrstniki in odraslimi.« (Ivon, 2005, str. 68).

4 POMEN ZGODNJEGA SREČANJA Z LUTKO

»Majhni otroci v veliki meri živijo v posebnem »magičnem« svetu, kjer je vse mogoče. Vemo tudi, da (predvsem) spontana otroška igra v veliki meri poteka v t.i. »realnem«, zunanjem svetu. Ta otroški svet odlikuje, npr. za otroške izdelke, tako značilna nelogističnost in nepravilnost, kompleksna in zvesto vodena poetična pretvorba »pravilne« realnosti (true reality) v »napačno« podobo (false image), postopek, ki so si ga od otrok za svoje ustvarjanje (v ne tako daljni preteklosti) uspešno izposojali tudi največji likovni umetniki (Picasso).« (Cvetko, 2010, str. 64).

4.1 Vloga lutke pri razvoju otroka

Pri lutki gre za sredstvo, ki olajša komunikacijo, saj z njeno pomočjo tvorimo posredni dialog z otrokom. Največkrat je ta res vodena s stani odrasle osebe, vendar jo otroci ob kvalitetni uprizoritvi doživljajo kot samostojno živo bitje, ki jih nagovarja. Kasneje lahko vlogi tudi zamenjamo.

Preko lutke se otroci lažje izrazijo, saj ob dramatiziranju ni potreben očesni stik s publiko (oz. je ta celo odsvetovan), saj mora biti pogled tistega, ki lutko vodi, na sami lutki. Le tako lutka oživi. Otroku lutka velikokrat predstavlja ščit, zato bo tudi plašen, sramežljiv otrok z njeno pomočjo lažje spregovoril in se vključil. S tem, da otroku ponudimo takšno vlogo, se ta počuti pomembnega, s čimer vplivamo na občutek lastne vrednosti, pripomoremo k večji samopodobi in boljši samozavesti. Izboljšujeta se tudi otrokova komunikacija in izražanje, saj z njo izboljšujemo govor in izgovorjavo, otrok pa tudi tvori dialog in se uči bontona znotraj pogovora. Lutka je primerna in učinkovita tudi pri otrocih, pri katerih verbalna komunikacija še ni razvita, saj se lahko preko nje tudi neverbalno izražamo. Pogosta igra z lutko pozitivno vpliva na pozornost in koncentracijo, hkrati pa je lutka odlično motivacijsko sredstvo. Preko igre z lutko otrok razvija domišljijo in sposobnost improvizacije.

Pri uporabi lutke ne smemo zanemariti vpliva na čustven razvoj otroka. Z njeno pomočjo lahko vzbudimo močnejša čustva, ki jih lahko kasneje tudi ozavestimo in se z otroki o njih pogovorimo. Lutko lahko odrasli sogovorec uporabi tudi za prepoznavanje otrokovih čustev in za pogovor o njih, s samim otrokom. Otroke, ki pogosto kažejo znake agresije ali čustva tako ali drugače izkazujejo na neustrezne načine, lahko preko dela z lutko učimo strategij ustrežnejšega izražanja le-teh.

Kot pri vseh oblikah dramatiziranja tudi igra preko lutke omogoča, da se otroci vživijo v igrane osebe, razvijajo empatijo, doživljajo življenjske situacije in se vživljajo v samo reševanje problemov, ki so predstavljeni v igri.

4.2 Razvoj pozitivne samopodobe ob lutki

Samopodoba je dolgotrajni proces in zajema celotno predstavo stališč, potez, lastnosti, mnenj ter vseh ostalih psihičnih vsebin, ki jih človek pripisuje samemu sebi. Oblikujemo jo že od rojstva dalje in se spreminja, dopolnjuje ter razvija skozi celo življenje. Otrokova samopodoba je marsikdaj krha in ranljiva, zato je še toliko bolj pomembno, da otrokom ponudimo pozitivno okolje in dejavnosti, s katerimi razvijajo pozitivno samospoštovanje. Le-tega pa gradi iz spoštovanja, ki mu ga z zgledom izkazujejo njemu pomembni odrasli.

Prav lutka vzgojitelju velikokrat pomaga pri ohranjanju pozitivne klime v skupini, kar otrokom omogoči lažjo sprejetost v skupino ter boljši in hitrejši celostni razvoj pridobivanja pozitivne samopodobe.

4.3 Oblikovanje socialnih veščin

Razvoj socialnega vedenja se začne v družini. Otroku odnos z družino omogoči varnost in zaščito, pridobiva znanje in veščine. Socialne veščine nas učijo razumeti, da imajo partnerji v komunikaciji različne potrebe in poglede na socialni prostor. S tem, ko opazuje vedenja in dejanja odraslih v svoji ožji okolici, se uči. Z učenjem socialnih veščin lahko prispevamo k razvoju posameznika in oblikovanju dobre klime v skupini predšolskih otrok v vrtcu. Po drugem letu starosti postanejo pogostejši in kompleksnejši medvrstniški odnosi. Otroci komunicirajo med sabo in delijo spoznanja o dejavnostih drug drugega. Sodelujejo v igrah vlog, socializacija se poveča. Medvrstniški odnosi dajo otroku možnost, da se nauči tistih spretnosti, ki jih lahko pridobi le med vrstniki, kot so: sodelovanje, delitev stvari, reševanje konfliktov in zmožnost ustreznega komuniciranja. V predšolskem obdobju se pojavita dve obliki socialnega vedenja: prosocialno (zaželeno) vedenje in socialno nezaželeno vedenje. Med prosocialna vedenja sodijo sodelovanje, prijateljstvo (sodelovanje, druženje, enakopravnost), altruizem (nesebična pomoč, prepoznavanje pomoči potrebnega) in empatija (razvoj globljih medsebojnih odnosov). Socialne veščine so oblike vedenja, ki omogočajo uspešno vključevanje v različne socialne skupnosti in sodelovanje v njih. Dobro razvite socialne veščine omogočajo otroku uveljavljanje svojih želja na način, da bi drugi ne bili pri tem oškodovani. Cilj socialnega učenja je, da bi otroci brez težav sprejemali nove socialne vloge, se vključevali v nove kolektive ter pri tem uporabljali izkušnje in sposobnosti za sodelovanje (Turnšek, 2008).

4.4 Spodbujanje ustvarjalnosti in razvoj domišljije

Vsak vzgojitelj si želi svoje delo opravljati kreativno, pri čemer mora uporabljati svojo domišljijo, saj je domišljija začetek, povod za nadaljnje dejavnosti. Prav tako moramo

dati otroku možnost, da bo informacije in izkušnje, ki jih dobiva, znal kreativno, s polno domisljico, uporabiti in razvijati. Otroku poskušamo omogočiti spodbudno in varno učno okolje ter material, s katerim poskušamo spodbuditi njihovo ustvarjalnost.

5 OPREDELITEV PROBLEMA

Otrok se z lutko sreča že zelo zgodaj, če ne prej, ko vstopi v vrtec. V zgodnjem otroštvu ima vzgojitelj pomembno vlogo pri seznanjanju otrok z različnimi vrstami lutk. Le-ta mora biti zgled otrokom, dobro mora poznati različne lutkovne tehnike in vedeti, kaj lahko z njimi doseže ter kako lutka vpliva na razvoj otrok. Poleg tega pa vsak vzgojitelj v vrtcu išče načine, kako se čim bolj približati otrokom, da mu zaupajo in sledijo. Prav gotovo je lutka eno izmed tistih sredstev, ki vzgojitelju vse to nekoliko olajša.

Uporaba lutk v vsakdanjem življenju v vrtcu omogoča številne prednosti pri izvajanju vzgojno-izobraževalnega dela vzgojitelja. Eno najpomembnejših dejstev je, da vzgojitelj s pomočjo lutke lažje vzpostavi komunikacijo, otrok pa se z lutko vzgojitelju lažje zaupa. Tako lutka postane posrednik v komunikaciji med vzgojiteljem in otrokom. To omogoča vzgojitelju razumevanje otrokovih čustev, strahov in konfliktov. Z njo vzgojitelj otroke motivira, kar mu olajša pot do zastavljenih pedagoških ciljev, ki jih pri otroku želi doseči (Korošec, 2009). » Lutka že dolgo ni več le sredstvo za pripravo predstav in motivacijo otrok pri pouku, vedno bolj postaja magična moč v rokah učitelja in otrok spodbuja kognitivni, socialni in čustveni razvoj.« (Korošec, 2002b, str. 31).

V diplomski nalogi se bomo podrobneje dotaknili uporabe ročnih lutk pri vsakdanjem delu v vrtcu. Predstavili bomo izsledke vprašalnika, s katerim bomo ugotavljali pogostost in načine uporabe ročne lutke v vrtcih dolenjske regije (kako pogosto vzgojitelji uporabljajo ročne lutke pri svojem delu, kakšen pomen pripisujejo ročnim lutkam in kaj za njih sploh pomeni ročna lutka).

5.1 Cilji

V skladu z izhodišči raziskave smo si zastavili naslednje cilje:

- C 1: Opredeliti vlogo vzgojitelja pri ustvarjalnem druženju otrok z ročnimi lutkami.
- C 2: Ugotoviti pogostost vključevanja ročnih lutk v življenje vrtca na območju dolenjske regije.
- C 3: Ugotoviti, na katere načine vzgojitelji najpogosteje vključujejo ročne lutke v vsakodnevno delo v vrtcu na območju dolenjske regije.

5.2 Raziskovalna vprašanja

- Kakšna je vloga vzgojitelja pri seznanjanju otrok z ročnimi lutkami?
- Kako pogosto vzgojitelji v vrtcih dolenjske regije vključujejo ročne lutke v vsakodnevno delo v vrtcu?
- Na kakšne načine vzgojitelji v vrtcih dolenjske regije najpogosteje vključujejo ročne lutke v vsakodnevno delo v vrtcu?

5.3 Raziskovalna metoda

Uporabili smo kvalitativno in kvantitativno metodo raziskovanja.

Podatke smo pridobili s pomočjo anketnega vprašalnika (Priloga 1), ki je bil namenjen vzgojiteljem in vzgojiteljicam v slovenskih vrtcih na območju dolenske regije. Zbrane podatke smo statistično obdelali in iz njih ugotovili pogostost uporabe ročnih lutk v vrtcih na območju dolenske regije.

Dobljene izsledke smo interpretirali ter uporabili grafične in tabelarične prikaze. Podatke smo obdelali s pomočjo programskega paketa Microsoft Office (Word, Excel).

5.4 Vzorec

Vzorec za empirično raziskavo so sestavljali naključni vzgojitelji in vzgojiteljice vrtcev na območju dolenske regije. Velikost vzorca je bila 50 vzgojiteljev.

6 REZULTATI RAZISKAVE Z INTERPRETACIJO: UPORABA ROČNIH LUTK V VRTCIH NA OBMOČJU DOLENJSKE REGIJE

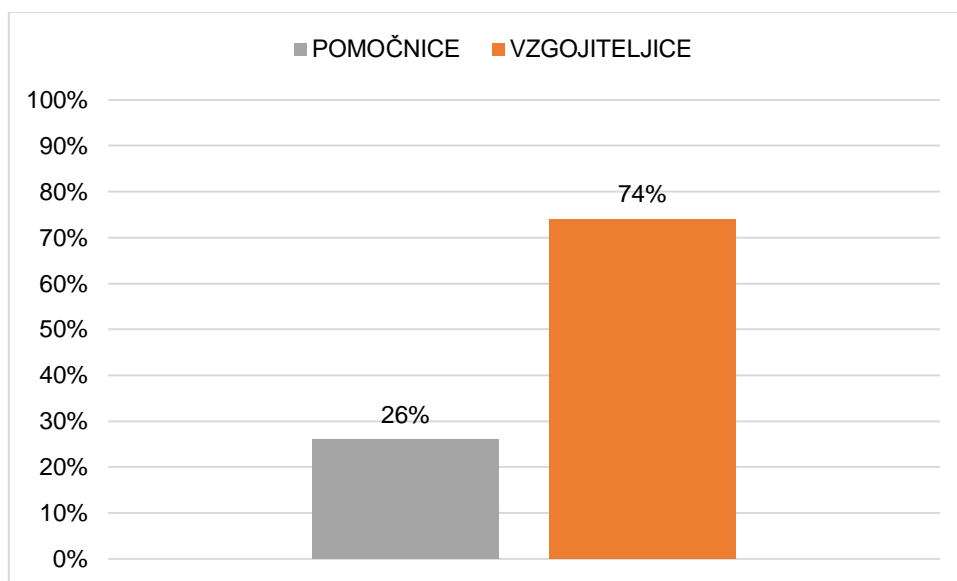
Za izvedbo raziskave smo uporabili spletni vprašalnik, ki smo ga oblikovali s pomočjo spletne strani www.1Ka.arnes.si.

Anketni vprašalnik (Priloga 1) je vseboval 18 vprašanj, od tega je bilo 15 vprašanj zaprtega tipa, tri vprašanja pa so bila odprtega tipa. Vprašanja so se navezovala na uporabo lutk pri delu vzgojiteljev in pomočnikov vzgojiteljev. Vzgojiteljem je bil spletni vprašalnik na voljo od 1. julija 2023 do 15. avgusta 2023. Sodelovanje v raziskavi je bilo anonimno in prostovoljno.

6.1 Opis vzorca

Raziskovalni vzorec so predstavljali pomočniki vzgojiteljev in vzgojitelji predšolskih otrok na območju dolenske regije. V raziskavi je sodelovalo 50 anketirancev, od tega samo ženska populacija (100%).

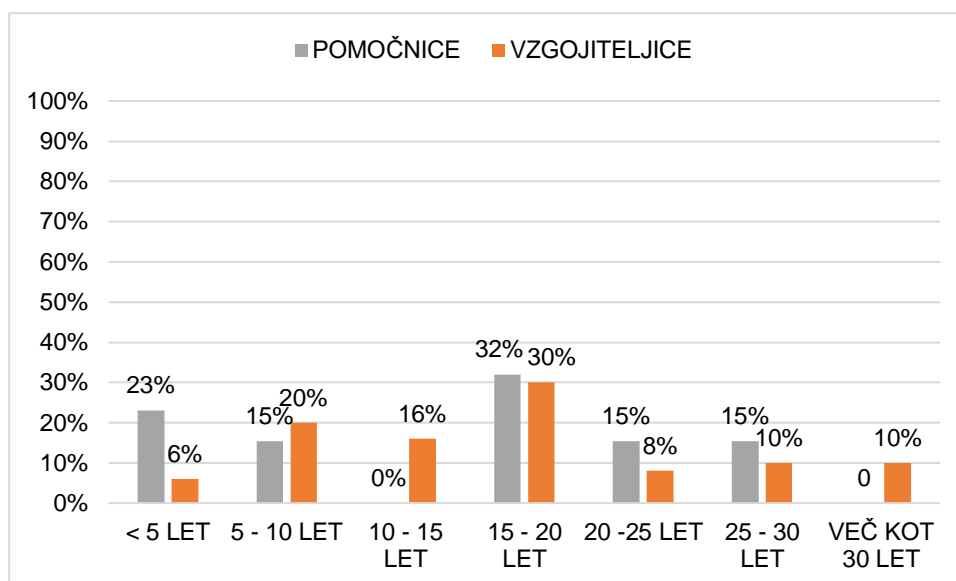
Anketirani so odgovarjali na vprašanje: »Katero delovno mesto opravljate?«

Slika 1: Delovno mesto anketirank

Na anketni vprašalnik je odgovorilo 50 anketiranih, od tega dobra četrtnina pomočnic vzgojiteljic, ostalo so bile vzgojiteljice.

Anketirani so odgovarjali na vprašanje: »Koliko let delovnih izkušenj imate v vrtcu?«

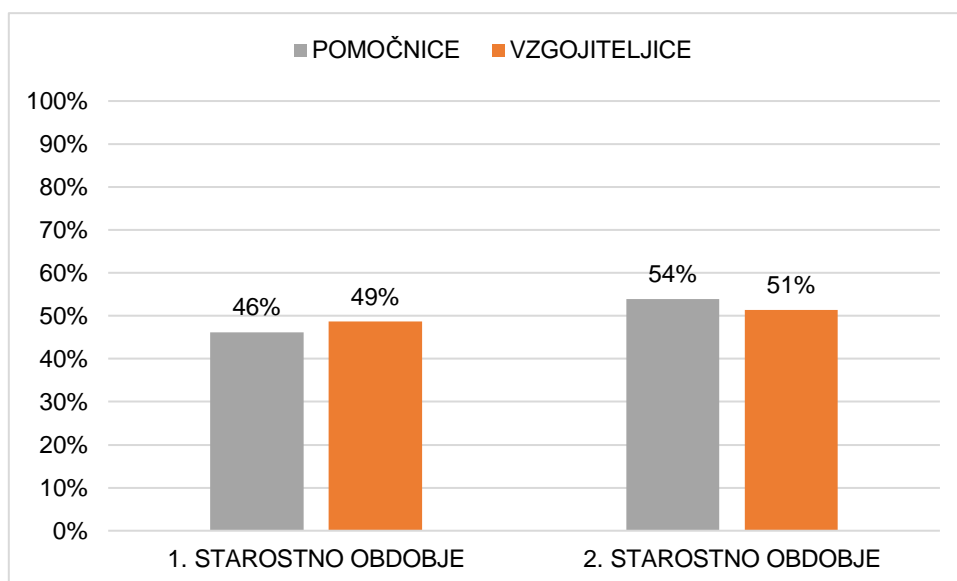

Slika 2: Delovna doba anketirank

Večina anketiranih pomočnic vzgojiteljic ima v povprečju delovno dobo od 15 do 30 let (62 %). Enak delež je tistih, ki imajo delovno dobo od 5 do 10 let, 20 do 25 let in 25 do 30 let (15 %). Do 5 let delovne dobe ima 23 % anketiranih pomočnic vzgojiteljic. Delovne dobe od 10 do 15 in več kot 30 let pa nima nobena anketirana pomočnica vzgojiteljice.

Večina anketiranih vzgojiteljic ima manj kot 20 let delovne dobe (72 %). Od tega ima najmanjši odstotek anketiranih delovno dobo manj kot 5 let (6 %), sledijo jim anketiranke, ki imajo delovno dobo od 20 do 25 let (8 %). Od 5 do 10 let delovne dobe ima 20 % anketiranih vzgojiteljic ter od 10 do 15 let ima 16 % anketiranih. Največji odstotek anketiranih vzgojiteljic ima delovno dobo 15 do 20 let (30 %). Enako število odstotkov anketiranih vzgojiteljic pa ima delovno dobo med 25 in 30 let ter več kot 30 let (10 %).

Anketirani so odgovarjali na vprašanje: »Starostna skupina, v kateri delate.«

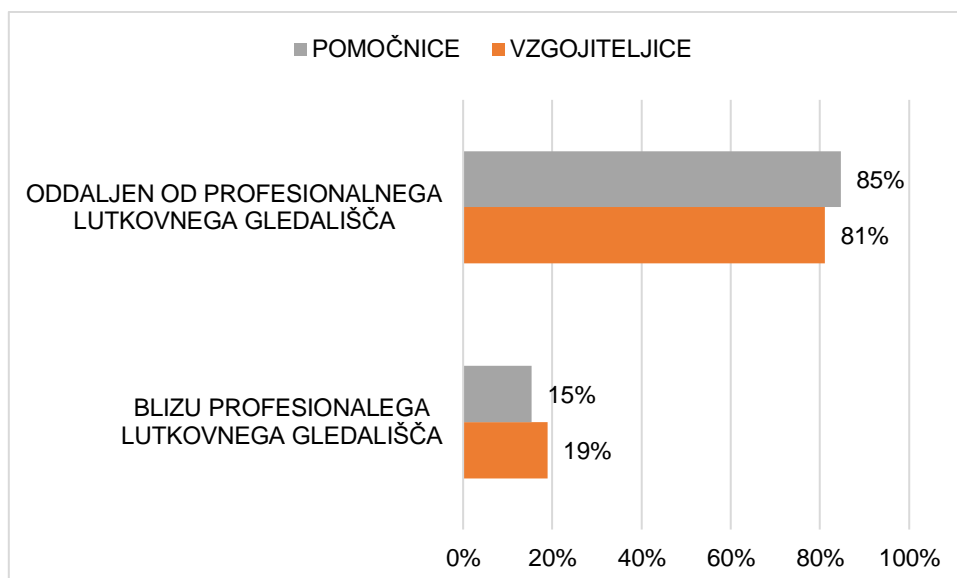

Slika 3: Starostna skupina otrok

V skupini 1. starostnega obdobju v razponu od 1 do 3 let je zaposlena tako slaba polovica vzgojiteljic kot tudi pomočnic vzgojiteljic.

V skupini 2. starostnega obdobja v razponu od 4 do 6 let je zaposlena dobra polovica vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic.

Anketirani so odgovarjali na vprašanje: »Lokacija vrtca.«

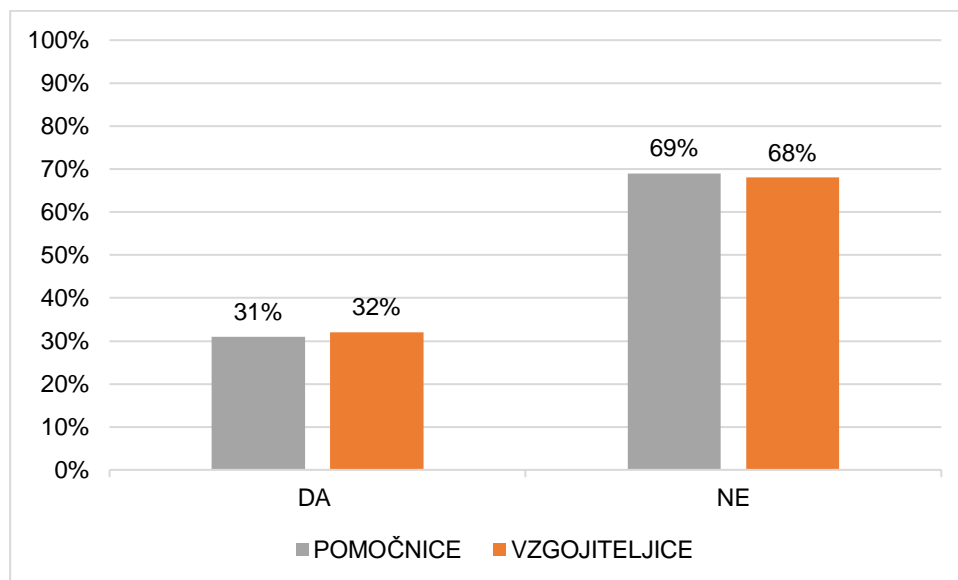
Slika 4: Lokacija vrtca

Iz raziskave je razvidno, da več kot 80 % anketiranih vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic prihaja iz vrtcev na Dolenjskem, ki so oddaljeni od profesionalnih gledališč in za obisk le-teh potrebujejo prevoz. Manj kot četrtina vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic pa si lahko obisk profesionalnega lutkovnega gledališča omogoči peš.

6.2 Rezultati in interpretacija

V raziskavi so predstavljeni podatki, ki se navezujejo na uporabo ročne lutke na območju dolenske regije.

Anketirane so odgovarjale na vprašanje: »Ste se na področju lutk kdaj posebej izobraževale?«

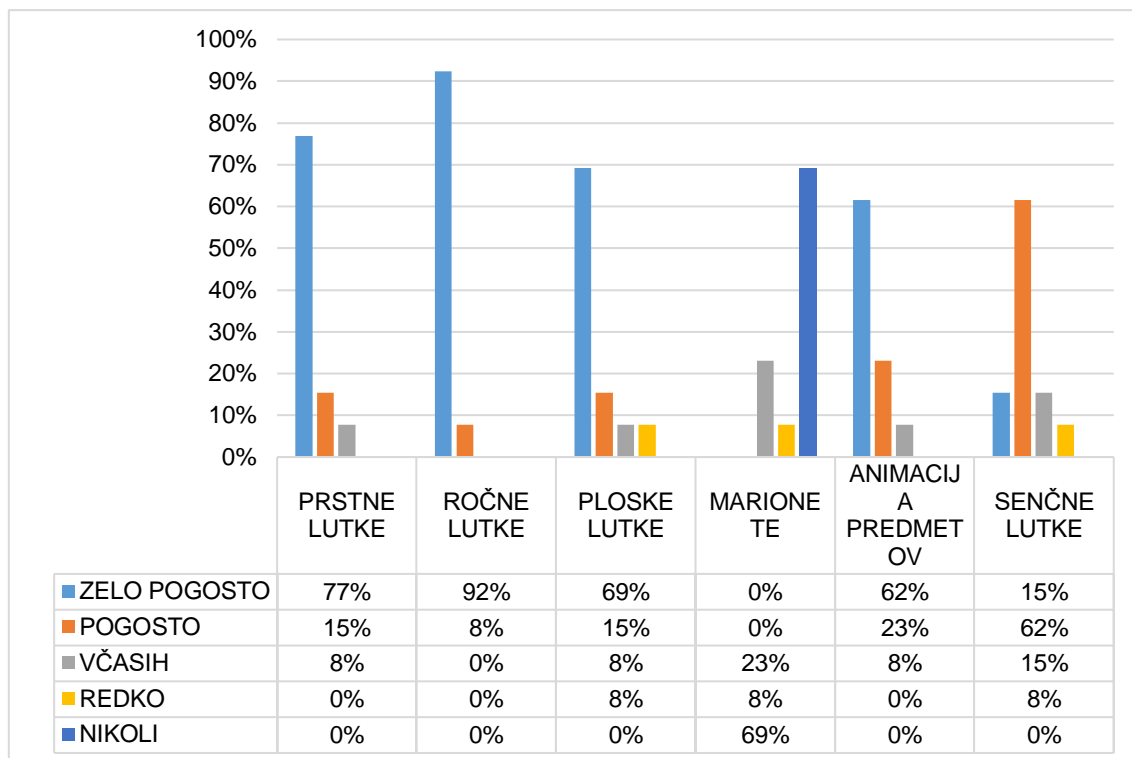

Slika 5: Izobraževanje s področja lutk

Rezultati kažejo, da večina vzgojiteljic (68 %) in pomočnic vzgojiteljic (69 %) na Dolenjskem nima posebnega izobraževanja na področju lutk. Ob tem lahko sklepamo, da mnoge od njih morda nimajo specializiranega znanja o uporabi lutk v vzgoji. Pomembno je, da se zavedamo, kakšen je pomen izobraževanja na področju lutkarstva, kajti prav z vključevanjem lutke v vzgojno-izobraževalni proces lahko dvignemo kakovost vzgojnih programov.

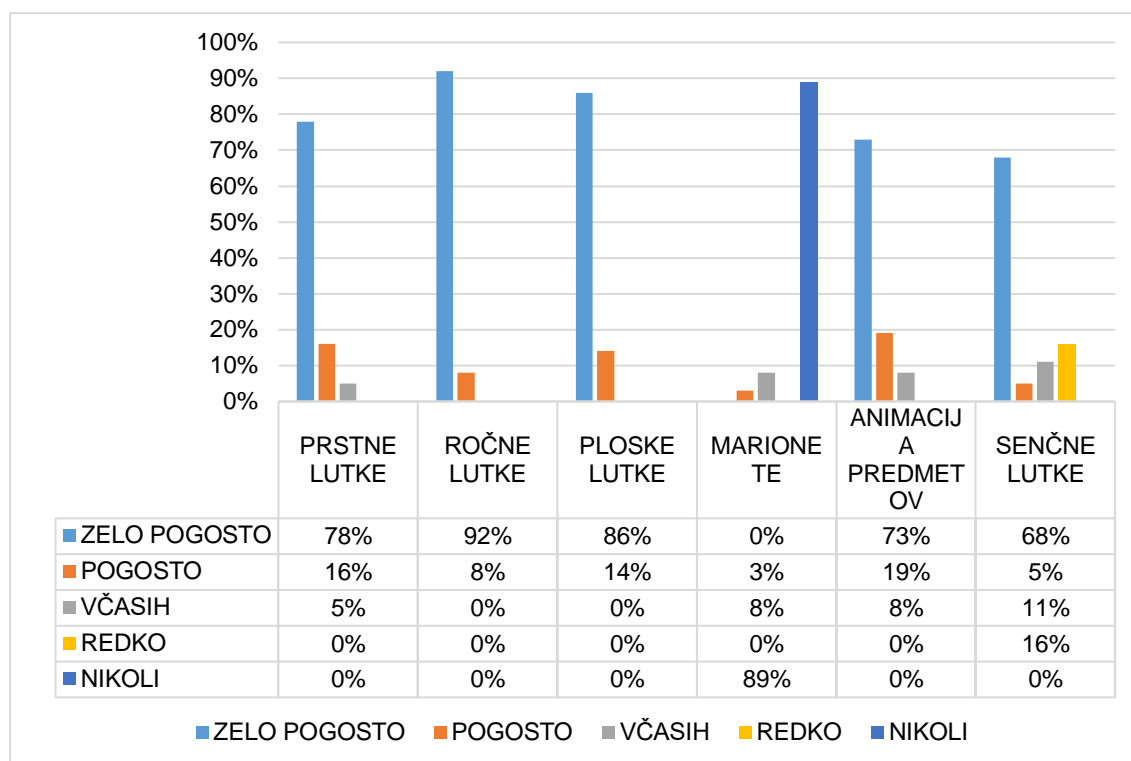
Manj kot polovica vzgojiteljic (32 %) in pomočnic vzgojiteljic (31 %), ki so se izobraževale na področju lutk, navajajo, da so se izobraževale v sklopu fakultete, na strokovnih aktivih znotraj vrtca, umetniških centrih, na lutkarskih delavnicah in preko spleta.

Anketirane so odgovarjale na vprašanje: »Katero izmed naštetih lutkovnih tehnik uporabljate pri svojem delu?«

Slika 6: Uporaba lutk pri pomočnikih vzgojiteljev

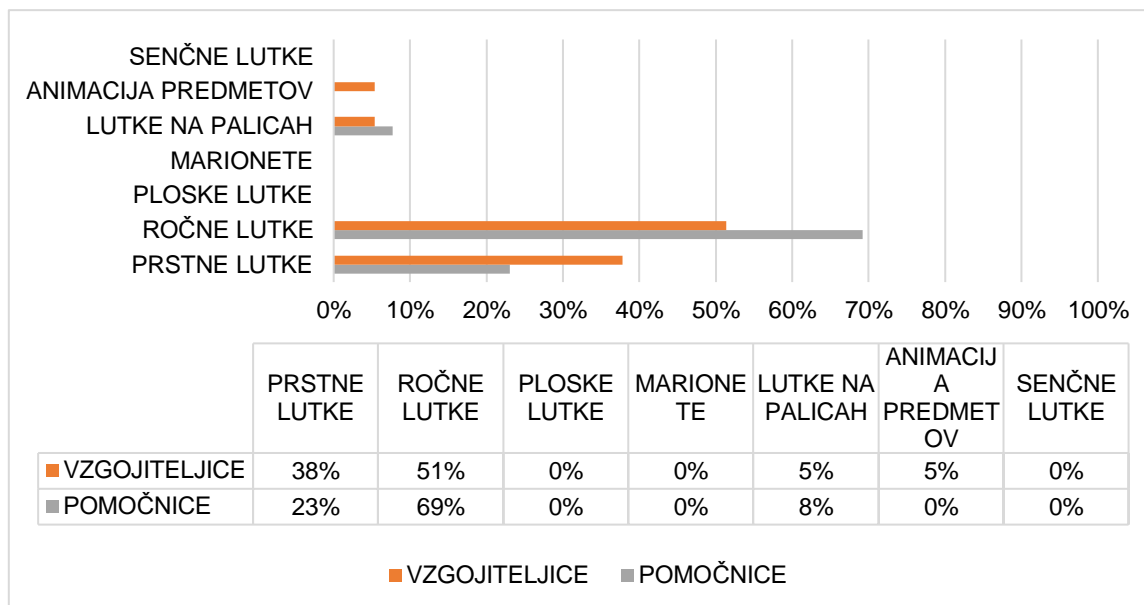
Rezultati raziskave o uporabi različnih lutkovnih tehnik med pomočniki vzgojiteljev na Dolenjskem kažejo, da se najpogosteje uporabljajo ročne lutke (92 %). To kaže na široko sprejetost in uporabo te lutkovne tehnike pri njihovem delu. Prav tako uporabljajo prstne lutke (77 %) in animacijo predmetov (62 %). Anketa je pokazala, da se senčne lutke uporabljajo manj pogosto kot ostale lutkovne tehnike, medtem ko marionete pri pomočnikih vzgojiteljev na Dolenjskem skoraj nikoli (69 %) ni uporabljena.

Slika 7: Uporaba lutk pri vzgojiteljih

Rezultati raziskave jasno kažejo, da vzgojitelji pri svojem delu najpogosteje uporabljajo ročne lutke (92 %). V precejšni meri uporabljajo tudi ploske lutke (86 %), prstne lutke (78 %) ter animacijo predmetov (73 %). Ti rezultati kažejo na široko sprejetost omenjenih lutkovnih tehnik v vzgoji in izobraževanju na področju predšolske vzgoje. Senčne lutke so s 68 % tudi dobro sprejete, čeprav nekoliko manj priljubljene kot ostale tehnike. Zanimivo je, da vzgojitelji na Dolenjskem skoraj nikoli (89 %) ne uporabljajo marionet. To morda zato, ker so tudi najbolj delikatne in zahtevne za uporabo.

Anketirane so odgovarjale na vprašanje: »S katerimi lutkami največkrat rokujejo otroci v vaši skupni?«

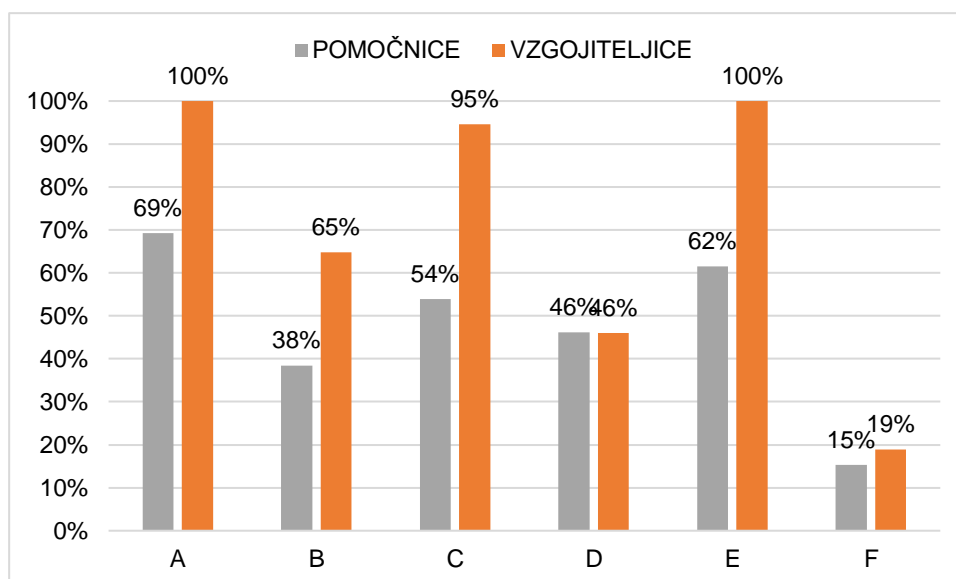

Slika 8: Uporaba lutk pri otrocih

Rezultati raziskave nam kažejo, da otroci največkrat posegajo po ročnih lutkah, in sicer tako ob prisotnosti pomočnic vzgojiteljic (69 %) kot tudi vzgojiteljic (51 %). Kar lahko pomeni, da so ročne lutke najbolj priljubljene med otroki in se dobro ujemajo z njihovimi interesi. Prstne lutke so prav tako priljubljene med otroki, ob prisotnosti pomočnic v 23 % in vzgojiteljic v 38 %. Med manj priljubljene sodijo lutke na palici. Vse to kaže na njihovo zanimanje za lutkovno igro, kjer aktivno sodelujejo in izražajo svojo domišljijo.

Zanimivo se nam zdi, da otroci nikoli ne uporabljajo marionet in senčnih lutk pri svoji prosti dejavnosti, kar pa je lahko posledica, da so le-te lutke manj dostopne ali manj zanimive za otroke.

Anketirane so odgovarjale na vprašanje: »Na kakšen način se otroci v vašem vrtcu lahko srečujejo z lutkami?«

Slika 9: Način srečevanja z lutkami v skupini

Preglednica 1: Način srečevanja z lutkami v skupini

Oznaka	Pomen
A	Improvizirana, prosta igra otrok z lutkami
B	Samostojna uprizoritev lutkovne predstave otrok
C	Lutkovna predstava v oddelku s strani vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljice
D	Lutkovna predstava v vrtcu s strani strokovnega kadra vrtca
E	Lutkovna predstava v vrtcu od zunanjih
F	Obisk lutkovnega gledališča

Rezultati raziskave o načinih, kako se otroci v vrtcu srečujejo z lutkami, podajajo pomembna spoznanja o tem, kako in v kolikšni meri se uporablja lutkovno gledališče v vzgoji otrok. Razvidno je, da imajo otroci v vrtcu možnost sproščene, improvizirane igre z lutkami, kar lahko spodbuja njihovo ustvarjalnost in domišljijo, kajti je pomembno, da lahko otroci razvijajo svoje ideje in zgodbe s pomočjo lutk.

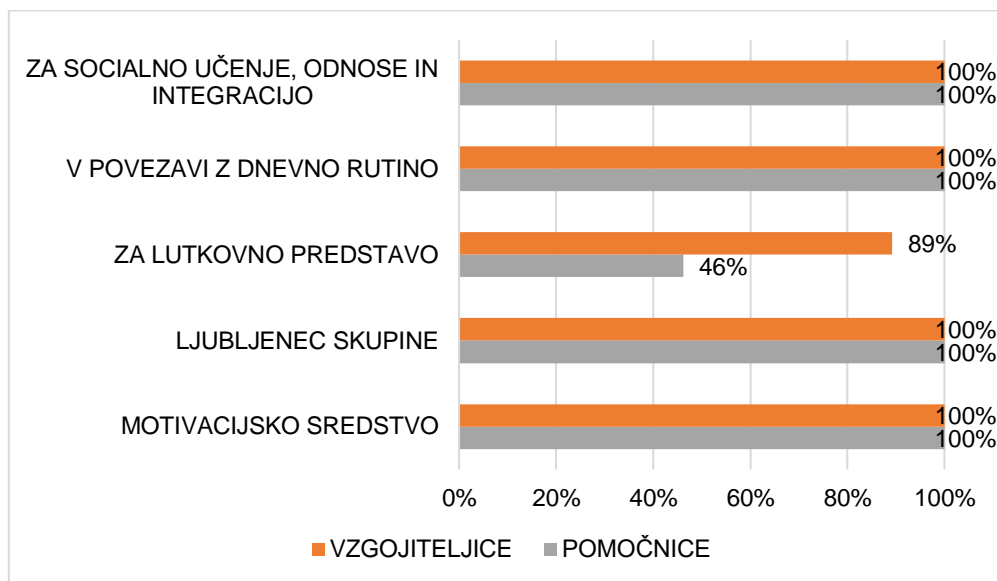
Samostojne lutkovne predstave otrok v vrtcu so manj pogoste v skupinah anketiranih pomočnic vzgojiteljic (38 %) v primerjavi s skupinami vzgojiteljic (65 %). Treba je poudariti, da večina vzgojiteljic (95 %) in pomočnic vzgojiteljic (54 %) izvaja lutkovne predstave v svojih oddelkih, saj le-te pomagajo otrokom razvijati komunikacijske in socialne veščine ter spodbujajo učenje skozi igro.

Anketirani so v svojih odgovorih navajali Lutkovno gledališče Ljubljana, Lutkovno gledališče FRU-FRU in predstave članov območnega združenja Rdečega križa, kar kaže

na to, da se lutkovno gledališče v vzgoji in izobraževanju dojema kot pomemben del otroškega izobraževanja. Pri tem omogočimo otrokom obogatiti njihove izkušnje.

Obisk lutkovnega gledališča se po podatkih poslužuje enako število anketirancev, ki imajo dostop do gledališč v bližnji okolici in za obisk le-tega ne potrebujejo dodatnega prevoza.

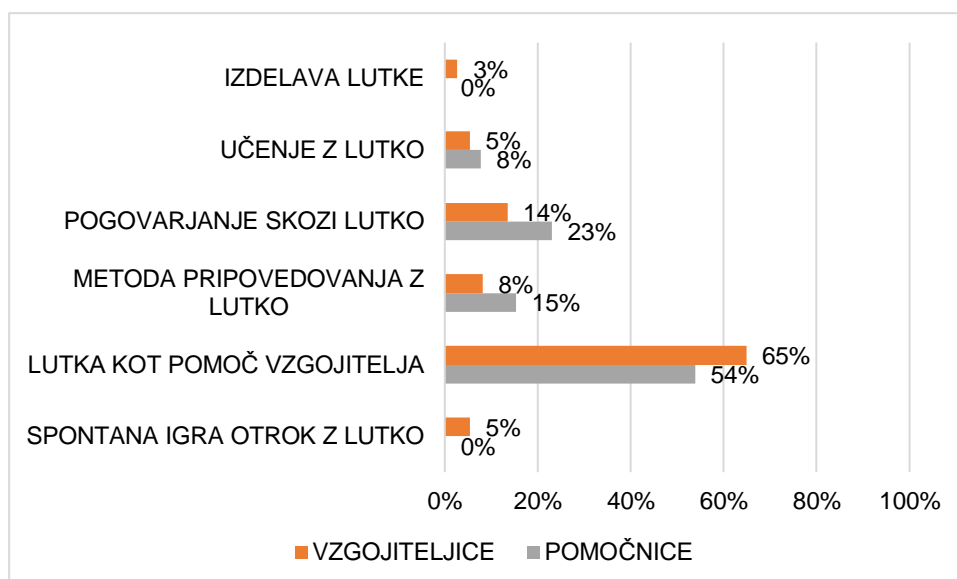
Anketirane so odgovarjale na vprašanje: »S kakšnim namenom uporabljate ročne lutke pri svojem delu?«

Slika 10: Namen uporabe ročnih lutk v vrtcu

Rezultati raziskave kažejo, da je ročna lutka v vrtcu zelo priljubljen pripomoček kot motivacijsko sredstvo in ljubljeneц skupine ter jo na dnevni bazi uporabljajo v povezavi z rutino, pri čemer gradijo medsebojne odnose.

Anketirane so odgovarjale na vprašanje: »Na kakšen način najpogosteje uporabljate ročno lutko v skupini?«

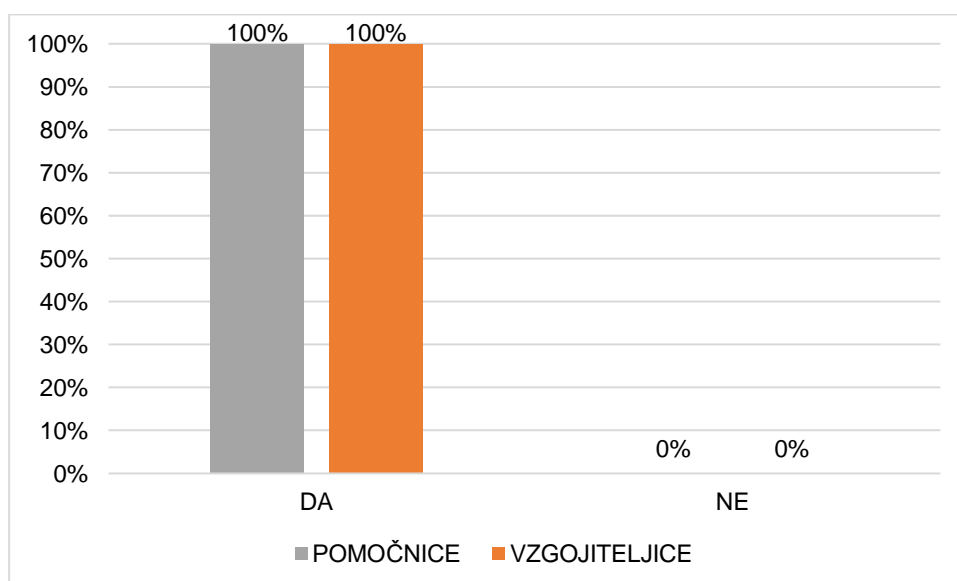

Slika 11: Najpogostejši način uporabe ročnih lutk v skupini

Zanimivo je, da učenje in poučevanje z lutko ni med najpomembnejšimi načini uporabe ročnih lutk v vrtcu. Večina vzgojiteljic in pomočnic se pri svojem delu najpogosteje poslužuje ročne lutke kot pripomočka odrasli osebi. To kaže na to, da se ročna lutka pogosto uporablja kot orodje za podporo in komunikacijo z otroki.

Izdelava ročnih lutk v vrtcu je med najslabše uporabljenimi načini dela v skupini, po čemer lahko sklepamo, da otroci niso vključeni v sam proces izdelave lutk, kar bi lahko vplivalo na njihovo ustvarjalnost in domišljijo.

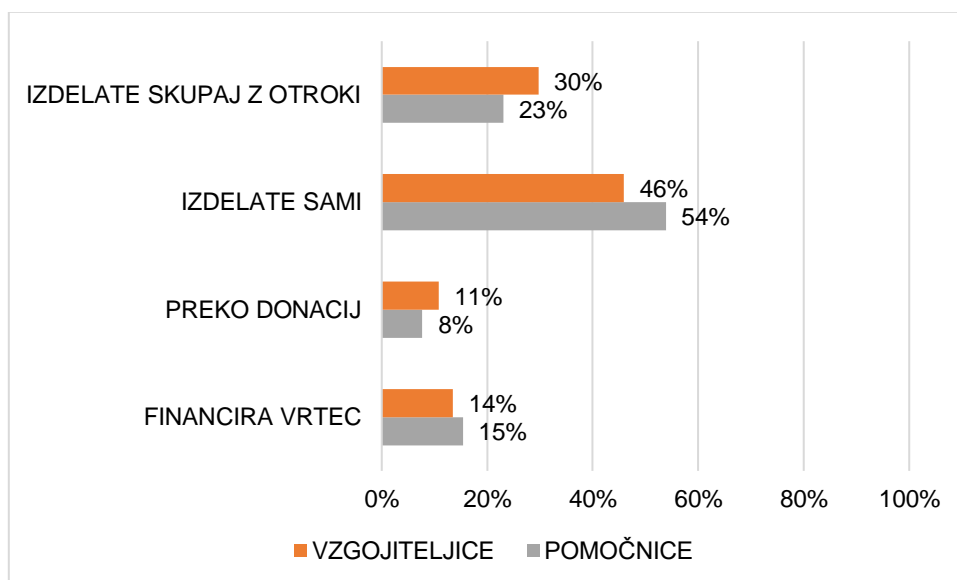
Anketirane so odgovarjale na vprašanje: » Ali otroci v vrtcu dobijo kdaj v roko ročno lutko, da se izražajo skozi njo?«

Slika 12: Ročna lutka kot pripomoček izražanja otrok

Otroci v vrtcu dobijo priložnost, da se izražajo s pomočjo ročne lutke. To je lahko zelo koristno za razvoj otrok, saj jim ročna lutka omogoči, da izrazijo svoje misli, čustva in domišljijo na kreativen način. Pri tem se spodbuja razvoj otrokovih komunikacijskih veščin, socialnih interakcij, empatije in samozavesti.

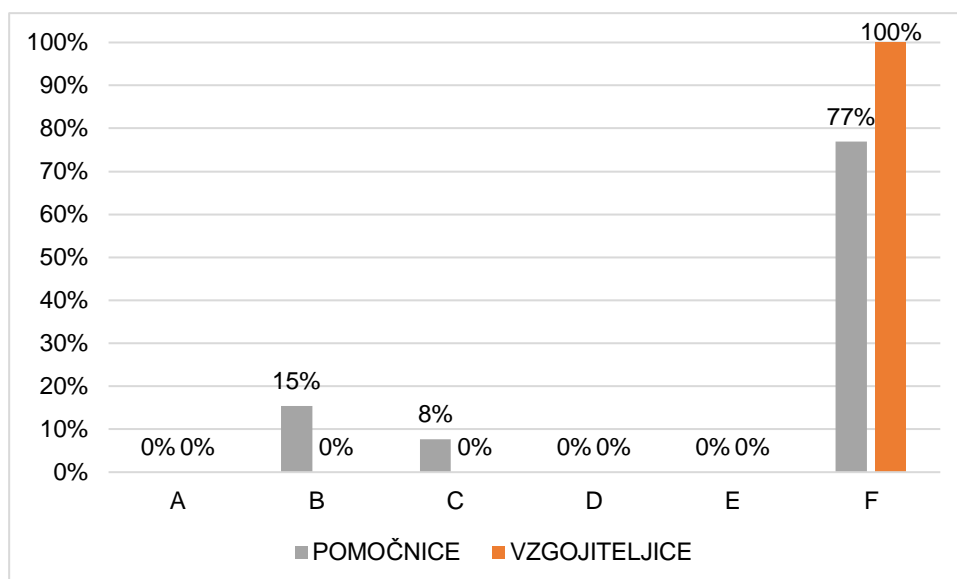
Anketirane so odgovarjale na vprašanje: »Kje dobite ročne lutke, ki jih uporabljate v vrtcu?«

Slika 13: Dobava ročnih lutk v skupini

Raziskava ankete kaže, da so vzgojiteljice in pomočnice zelo ustvarjalne, saj večino ročnih lutk izdelajo same ali skupaj z otroki. Najhen delež ročnih lutk financira vrtec, medtem ko z donacijami skoraj ne dobijo lutk.

Anketirane so odgovarjale na vprašanje: »Kako ocenjujete Vaše delo na področju lutk?«

Slika 14: Samoocena dela na področju lutk

Preglednica 2: Samoocena dela na področju lutk

Oznaka	Pomen
A	Nimam idej za uporabo lutk.
B	Lutke so moje šibko področje.
C	Menim, da imam premalo strokovne podlage za uporabo lutk.
D	Lutke so dovolj pogosto predstavljene s strani zunanjih izvajalcev.
E	Menim, da otroke lutke ne pritegnejo.
F	Lutke uporabljam dovolj pogosto.

Vse anketirane vzgojiteljice menijo, da uporabljajo lutke dovolj pogosto pri svojem vzgojno-izobraževalnem delu, medtem ko skoraj četrtina pomočnic to raje prepušča ostalim strokovnim delavkam. 15 % pomočnic vzgojiteljic meni, da so lutke njihovo šibko področje, 8 % le-teh pa meni, da nimajo dovolj strokovne podlage za delo z lutkami.

7 UGOTOVITVE

7.1 Kakšna je vloga vzgojitelja pri seznanjanju otrok z ročnimi lutkami?

Glede na rezultate anketnega vprašalnika lahko povemo, da je vloga vzgojitelja pri seznanjanju otrok z ročnimi lutkami ključnega pomena in vključuje številne pomembne vidike. Ob tem mora vzgojitelj otroke naučiti osnovnih veščin, povezanih z igro z lutkami, kot so upravljanje lutke, izražanje čustev in ustvarjanje pripovedi, da s tem olajša otroku rokovanje z lutko.

Vzgojitelj ima ključno vlogo pri ustvarjanju pozitivnega okolja, kjer se otroci izražajo skozi igro z ročnimi lutkami, razvijajo različne veščine in se učijo pomembnih življenjskih lekcij. Njegova naloga je spodbujati ustvarjalnost in domišljijo s pomočjo ročne lutke. To zajema spodbujanje otrok, da sami ustvarjajo lastne zgodbe, like in svetove s pomočjo ročnih lutk. S svojim znanjem, podporo in usmeritvijo lahko omogoči, da ta izkušnja postane bogata in učinkovita za otrokovo učenje in razvoj.

Uporaba lutk v vrtcu pomaga otrokom razvijati empatijo in razumevanje čustev drugih ljudi. Pri čemer lahko vzgojitelj spodbuja otroke, da razmišljajo o čustvih in perspektivah ročnih lutk.

7.2 Kako pogosto vzgojitelji v vrtcih dolenjske regije vključujejo ročne lutke v vsakodnevno delo v vrtcu?

Pogosto vključevanje ročnih lutk v vsakodnevno delo v vrtcih na območju Dolenjske kaže na to, da so ročne lutke pomemben in uporabljen element vzgojne prakse v tej regiji. To nakazuje, da vzgojitelji verjamejo v vrednost ročnih lutk pri spodbujanju otrokovega razvoja in jih uporabljajo kot učinkovit pripomoček za poučevanje različnih tem in konceptov.

Vsekakor je pogosta uporaba ročnih lutk v vrtcih na Dolenjskem pozitiven znak in kaže na predanost vzgojiteljev kakovostnemu izobraževanju otrok ter na prepoznavanje vrednosti lutk kot učinkovitega orodja za pedagoške namene.

7.3 Na kakšne načine se otroci v vrtcu lahko seznanijo z ročnimi lutkami?

Raziskava je pokazala, da se lahko otroci v vrtcih dolenjske regije seznanijo z ročnimi lutkami na različne načine, pri čemer je cilj spodbuditi otrokovo radovednost, domišljijo in ustvarjalnost.

Na voljo imajo več načinov uporabe lutk, ki prepletajo vsa poglavja kurikulumu. Pomembno je, da se otroku omogoči raznolikost izkušenj z uporabo ročnih lutk in da se

upošteva njihove individualne potrebe in interese. Skozi te raznolike izkušnje lahko otroci razvijajo različne veščine in obogatijo svoje znanje.

7.4 Na katere načine vzgojitelji v vrtcih dolenske regije najpogosteje vključujejo ročne lutke v vsakodnevno delo v vrtcu?

Vključevanje ročnih lutk v vsakodnevno delo v vrtcih dolenske regije se izvaja na različne načine, pri čemer se v veliki meri uporablja ustvarjalnost in iznajdljivost vzgojiteljev. Po raziskavi sodeč je med vzgojitelji na Dolenjskem najbolj priljubljen način vključevanja ročnih lutk v skupini ta, da ročna lutka služi kot pomoč vzgojitelju pri njegovem pedagoškem delu.

8 SKLEPNE UGOTOVITVE

Namen raziskave je bil na osnovi vprašalnika za vzgojitelje in pomočnike vzgojiteljev ugotoviti, v kolikšni meri se uporabljajo ročne lutke v vrtcih na območju dolenjske regije. Skozi raziskavo smo analizirali uporabo ročnih lutk ter poglobili razumevanje njihove vloge pri vzgoji in izobraževanju otrok v predšolskem obdobju. Raziskava je prinesla pomembne ugotovitve in vpogled v prakse uporabe lutk v pedagoškem okolju v tej regiji.

Najprej smo ugotovili, da je uporaba ročnih lutk v vrtcih na Dolenjskem zelo pogosta. To kaže na to, da vzgojitelji prepoznavajo vrednost lutk kot orodja za spodbujanje razvoja otrok. Lutke so se izkazale kot učinkovito sredstvo za spodbujanje domišljije, kreativnosti, komunikacijskih veščin in socialnih interakcij pri otrocih.

Poleg tega smo ugotovili, da vzgojitelji in pomočnice vzgojiteljev najpogosteje uporabljajo ročne lutke kot pripomoček odrasli osebi, kar poudarja vlogo lutk kot orodja za podporo otrokovemu razvoju in učenju. Hkrati pa smo opazili tudi različne načine uporabe lutk.

Pomembna ugotovitev je tudi, da otroci v vrtcu dobijo priložnost, da se izražajo skozi ročne lutke. To omogoča razvoj otrokove domišljije, izražanje čustev in razvijanje komunikacijskih veščin.

Pri izvoru lutk smo ugotovili, da večina ročnih lutk, ki se uporabljajo v vrtcih na Dolenjskem, izdelajo vzgojiteljice same. To odraža njihovo kreativnost in prilagodljivost pri ustvarjanju izobraževalnih orodij za otroke ter kaže na zavezanost kakovostni pedagoški praksi.

Vzgojitelji na Dolenjskem se zavedajo vrednosti lutk kot orodja za spodbujanje razvoja otrok in njihovega učenja. Uporaba lutk v vrtcih na tem območju ima pomembne pozitivne učinke na otrokov razvoj, kar potrjuje njihovo pomembno vlogo v izobraževalnem procesu.

V prihodnosti bi bilo smiselno nadaljevati raziskave na tem področju in razmisliti o možnostih izboljšav v pedagoških praksah v vrtcih na Dolenjskem. Uporaba ročnih lutk lahko še naprej prispeva k bogatitvi otrokovega učenja in razvoju na tem čudovitem območju.

9 LITERATURA IN VIRI

- Coffou, V. (2004). *Lutka u školi*. Zagreb: Školska knjiga.
- Cvetko, I. (2010). *Veliko malo prstno gledališče*. Radovljica: Didakta.
- Golub, Z. (2003). *Šolsko lutkovno gledališče z zbirko lutkovnih igrice*. Nova Gorica: Educa.
- Hunt, T. in Renfro, N. (1982). *Puppetry in early childhood education*. Austin: Nancy Renfro Studios.
- Ivon, H. (2005). *Dijete, odgojitelj i lutka*. Zagreb: Tehnička knjiga.
- Korošec, H. (2010). Gledališko-lutkovno ustvarjanje: izmenjava idej med vzgojiteljem in otrokom. V: Devjak, T. (ur.). *Pedagoški koncept Reggio Emilia in kurikulum za vrtce: podobnosti v različnosti*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Korošec, H. (2013a). *Komunikacija v gledališki in lutkovni dejavnosti*. Pridobljeno 25. 5. 2023 s <http://www.pdf.uni-lj.si/viliv/gradiva/3-korosec-komunikacija.pdf>.
- Korošec, H. (2002a). Neverbalna komunikacija in lutka. V: Korošec, H. in Majaron, E. (ur.), *Lutka iz vrtca v šolo* (str. 5–8). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Korošec, H. (2002b). Neverbalna komunikacija in lutka. V H. Korošec in E. Majaron (ur.), *Lutka iz vrtca v šolo* (str. 31–54). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Korošec, H. (2006). Kreativne dejavnosti z lutkami kot proces. V B. Borota, V. Geršak, H. Korošec in E. Majaron (ur.), *Otrok v svetu glasbe, plesa, lutk* (str. 97–102). Koper: Pedagoška fakulteta.
- Korošec, H. (2009). Lutkovna in dramska igra v otrokovih »sto jezikih«. V: Devjak, T. in Skubic, D. (ur.), *Izzivi pedagoškega koncepta Reggio Emilia* (str. 119–133). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Majaron, E. (2002). Lutka, naša vsakodnevna pomočnica. V H. Korošec in E. Majaron (ur.), *Lutka iz vrtca v šolo* (str. 59–63). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Majaron, E., (1998). *Lutka idealna povezava didaktičnih smotrov*. Pridobljeno 14. 7. 2023, iz <http://www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-lutke-didakticni-smotri.doc>
- Trefalt, U. (1993). *Osnove lutkovne režije*. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije.
- Varl, B. (1997c). *Moje lutke 5: Mimične lutke*. Šentilj: Aristej.

10 PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik

1. Spol
 - ženski
 - moški

2. Katero delovno mesto opravljate?
 - pomočnik vzgojitelja
 - vzgojitelj

3. Koliko let delovnih izkušenj imate v vrtcu?
 - manj kot 5 let
 - od 5 do 10 let
 - od 10 do 15 let
 - od 15 do 20 let
 - od 20 do 25 let
 - od 25 do 30 let
 - več kot 30 let

4. Starostna skupina otrok, v kateri delate (Obkrožite en odgovor.)
 - 1. starostno obdobje (od prvega do tretjega leta)
 - 2. starostno obdobje (od tretjega do šestega leta)

5. Lokacija vrtca (Obkrožite en odgovor.)
 - blizu profesionalnega lutkovnega gledališča (obisk ni vezan na prevoz)
 - oddaljen od profesionalnega lutkovnega gledališča (obisk vezan na prevoz)

6. Ste se na področju lutk kdaj posebej izobraževali?
 - DA (Kdaj, kje? _____)
 - NE

7. Katero izmed naštetih lutkovnih tehnik uporabljate pri svojem delu? (Pri vsaki možnosti izberite številko, ki pomeni, kako pogosto določeno možnost uporabljate.)

	zelo pogosto	pogosto	včasih	redko	nikoli
Prstne lutke	5	4	3	2	1
Ročne lutke	5	4	3	2	1
Ploske lutke	5	4	3	2	1
Marionete	5	4	3	2	1
Lutke na palicah	5	4	3	2	1
Animacija predmetov	5	4	3	2	1
Senčne lutke	5	4	3	2	1
Drugo: _____	5	4	3	2	1

8. S katerimi lutkami največkrat rokujejo otroci v vaši skupni? Možnih je več odgovorov.

- prstne lutke
- ročne lutke
- ploske lutke
- marionete
- lutke na palicah
- animacija predmetov
- senčne lutke

9. Na kakšen način se otroci v vašem vrtcu lahko srečujejo z lutkami? Možnih je več odgovorov.

- improvizirana, prosta igra otrok z lutkami
- samostojna uprizoritev lutkovne predstave otrok
- lutkovna predstava v oddelku s strani vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljice
- lutkovna predstava v vrtcu s strani strokovnega kadra vrtca
- lutkovna predstava v vrtcu od zunanjih izvajalcev (Kateri? _____)
- obisk lutkovnega gledališča

10. Kako pogosto uporabljate ročne lutke pri svojem delu? (Obkrožite eno številko, ki ustreza odgovoru.)

zelo pogosto	pogosto	včasih	redko	nikoli
5	4	3	2	1

11. Zakaj menite, da uporabljate ročno lutko najpogosteje? V največ treh stavkih argumentirajte svoj odgovor.

12. S kakšnim namenom uporabljate ročne lutke pri svojem delu? Lahko izberete več odgovorov.

- kot motivacijsko sredstvo
- kot ljubljene skupine
- za lutkovno predstav
- v povezavi z dnevno rutino
- za socialno učenje, odnose in integracijo posameznika

13. Na kakšen način najpogosteje uporabljate ročno lutko v skupini?

- kot spontana igra otrok z lutko
- priprava prizorov z lutko ob pomoči vzgojitelja
- metoda pripovedovanja z lutko
- pogovarjanje skozi lutko
- učenje in poučevanje z lutko
- izdelava lutke

14. Kako bi vi kot strokovna delavka označili ročno lutko?

15. Kaj je po vašem mnenju značilno za ročno lutko?

16. Ali otroci v vrtcu dobijo kdaj v roke ročno lutko, da se izražajo skozi njo?

- DA (Kako? _____)

- NE

17. Kje dobite ročne lutke, ki jih uporabljate v vrtcu?

- vrtec financira in dobavi lutke
- preko donacij
- izdelate jih sami
- izdelate jih skupaj z otroki

18. Kako ocenjujete Vaše delo na področju lutk?

- nimam idej za uporabo lutk
- lutke so moje šibko področje
- menim, da imam premalo strokovne podlage za uporabo lutk
- lutke so dovolj pogosto predstavljene s strani zunanjih izvajalcev
- menim, da otroke lutke ne pritegnejo
- lutke uporabljam dovolj pogosto